

Minister Finansów i Gospodarki

Warszawa, 13 lipca 2026 roku

Sprawa: Odpowiedź MFiG
Znak sprawy: DD3.056.7.2026
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55 e-mail:
kancelaria@mf.gov.pl

Pani Bogumiła Szewczak

Szanowna Pani,

w odpowiedzi na petycję z 22 marca br., która wpłynęła do Ministerstwa Finansów 8 maja br., proszę o przyjęcie następującego stanowiska.

Przedmiot petycji

Petycja dotyczy podjęcia działań legislacyjnych w podatku dochodowym od osób fizycznych¹, które umożliwią radcom prawnym pracującym w oparciu o umowę o pracę odliczenie od podstawy opodatkowania zapłaconych składek na rzecz samorządu zawodowego radców prawnych.

Obecny stan prawny

W polskim systemie prawnym przynależność radców prawnych do samorządu zawodowego jest obowiązkiem ustawowym. Zasady funkcjonowania tego samorządu reguluje ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych².

Zaznaczyć należy, że oprócz tej grupy zawodowej, wśród zawodów, podlegających obowiązkowemu zrzeszaniu się w samorządach zawodowych i opłacających z tego tytułu składki na ich rzecz, są m.in. lekarze, pielęgniarki i położne, adwokaci, notariusze, doradcy podatkowi i inżynierowie budowlani.

¹ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 592, z późn. zm.), dalej „ustawa PIT”. ² Dz.U. z 2024 r. poz. 499, z późn. zm.

Członkostwo w tych samorządach zawodowych wiąże się również z obowiązkiem opłacania składek członkowskich.

Składki na samorząd zawodowy nie podlegają odliczeniu od podstawy opodatkowania przez osoby uzyskujące przychody ze stosunku pracy. Nie stanowią również kosztów uzyskania przychodów (KUP). W przypadku tego źródła przychodu KUP mają zryczałtowany (kwotowy) charakter i wynoszą co do zasady 250 zł miesięcznie, tj. 3000 zł rocznie w przypadku gdy podatnik uzyskuje przychody z tytułu jednego stosunku pracy. Natomiast w przypadku gdy miejsce stałego lub czasowego zamieszkania podatnika jest położone poza miejscowością, w której znajduje się zakład pracy, i podatnik nie uzyskuje dodatku za rozłąkę – 300 zł miesięcznie, tj. 3600 zł rocznie.

Odmienne zasady obowiązują w przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą. W sytuacji gdy członkostwo w samorządzie zawodowym pozostaje w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, składki te mogą być kwalifikowane jako KUP.

Natomiast, w obecnym stanie prawnym, na podstawie art. 26 pkt 2c² ustawy PIT, członkowie związków zawodowych mają prawo do odliczenia zapłaconych na rzecz tych związków składek członkowskich. Wysokość tego odliczenia nie może przekroczyć 840 zł rocznie.

Stanowisko wobec postulatów zawartych w petycji

Obowiązujący w Polsce system podatkowy różnicuje sytuacje podatników w zależności od źródła uzyskiwania dochodów.

Działalność gospodarcza i stosunek pracy to dwa odrębne źródła przychodów, które podlegają odmiennym regulacjom podatkowym. Źródła te odzwierciedlają różne ryzyka, prawa i obowiązki podatkowe. Różnice zasad dotyczących rozliczania KUP nie są przejawem nierównego traktowania, lecz konsekwencją funkcjonowania dwóch różnych modeli aktywności zawodowej.

Warto przy tym podkreślić, że wybór formy aktywności zawodowej – niezależnie od tego, czy jest to stosunek pracy, czy prowadzenie działalności gospodarczej – jest świadomą decyzją podatnika. Podatnik, decydując się na określone źródło uzyskiwania dochodu, akceptuje związane z nim warunki, zarówno w zakresie uprawnień, jak i obowiązków.

W przypadku zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę to pracodawca zapewnia pracownikowi określony standard organizacyjny i socjalny, w zamian za co pracownik korzysta z ujednoliconych zasad rozliczeń podatkowych.

Z kolei osoba prowadząca działalność gospodarczą ponosi większe ryzyko gospodarcze, ale zyskuje szersze możliwości w zakresie kształtowania kosztów podatkowych oraz warunków wykonywania pracy.

Z ogólnej zasady wyrażonej w art. 22 ust. 1 ustawy PIT wynika, że wydatek poniesiony przez podatnika może być brany pod uwagę przy ustalaniu dochodu do opodatkowania jedynie wówczas, gdy służy osiągnięciu przychodów, czyli istnieje związek przyczynowy pomiędzy kosztem a możliwością uzyskania przychodów,

² Kwota ta została wprowadzona ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o emeryturach pomostowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1667).

rozumianą również jako zachowanie albo zabezpieczenie źródła przychodów. Jednocześnie wydatek ten nie może występować w katalogu wydatków niestanowiących kosztów podatkowych, określonych w art. 23 ustawy PIT.

Kosztami uzyskania przychodów są więc wszelkie racjonalne i gospodarczo uzasadnione wydatki związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, których celem jest osiągnięcie, zabezpieczenie albo zachowanie źródła przychodów.

Stąd składki członkowskie płacone na rzecz samorządu zawodowego przez prowadzących działalność gospodarczą, w tym również przez radców prawnych mogą być uwzględniane w KUP, na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy PIT.

W związku z powyższym, postulowana zmiana polegająca na umożliwieniu odliczania od dochodu składek zapłaconych na rzecz samorządu zawodowego radców prawnych przez osoby zatrudnione w oparciu o umowę o pracę nie znajduje systemowego uzasadnienia. Wprowadzenie takiej preferencji stanowiłoby bowiem odstępstwo od przyjętej i spójnej konstrukcji prawa podatkowego, które konsekwentnie różnicuje uprawnienia podatników w zależności od wybranej przez nich formy aktywności zawodowej.

Podkreślenia wymaga, że przyznanie takiego uprawnienia wyłącznie Państwu grupie zawodowej prowadziłoby do naruszenia konstytucyjnej³ zasady równości. Równe traktowanie podatników oznacza bowiem przyznanie takich samych uprawnień wszystkim grupom zawodowym znajdującym się w takiej samej sytuacji. W praktyce oznaczałoby to istotne obciążenie dla finansów publicznych, co w świetle obecnych uwarunkowań geopolitycznych, w tym prowadzenia odpowiedzialnej polityki fiskalnej, nie znajduje uzasadnienia.

Informuję zatem, że wprowadzenie odliczenia od dochodu składek na rzecz organizacji, do których przynależność podatnika jest obowiązkowa, jeżeli nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodu, oznaczałoby zmniejszenie dochodów budżetu państwa z podatku dochodowego od osób fizycznych dla jednego roku podatkowego:

1. o ok. 5, 3 mln zł w przypadku, gdy odliczenie będzie dotyczyło wyłącznie radców prawnych.

Do oszacowania powyższej wartości przyjęto założenie, że z możliwości odliczenia składki w maksymalnej kwocie limitu (tj. 840 zł) skorzysta 52,4 tysiące radców prawnych (wszystkie osoby zarejestrowane prócz aplikantów radcowskich). Skutek finansowy został określony dla 12% stawki podatku. Dane o członkach samorządu radców prawnych pochodzą z Krajowej Izby Radców Prawnych⁴.

2. o ok. 120 mln zł w przypadku, gdy odliczenie dotyczyłoby wszystkich grup zawodowych obowiązanych do płacenia składek na rzecz organizacji zawodowej.

Do oszacowania powyższej kwoty przyjęto, że z preferencji skorzystają wszyscy członkowie samorządów gospodarczych i zawodowych w liczbie 1191,1 tysięcy

³ Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.).

⁴ <https://zaufani.org/samorzady/krajowa-izba-radcow-prawnych/>

(dane za 2022 r.⁵), dokonując odliczenia od dochodu w maksymalnej kwocie limitu tj. 840 zł. Skutek finansowy został określony dla 12% stawki podatku.

Odnosząc się z kolei do podniesionego argumentu dobrowolnych świadczeń na rzecz związków zawodowych, których członkowie korzystają z odliczenia w podatku PIT, informujemy, że wpłaty tych nie można utożsamiać z wpłatami na rzecz samorządów zawodowych, bowiem składki te mają odmienny charakter. Wydatki na rzecz związków zawodowych dotyczą dobrowolnej przynależności danej osoby do związku, którego celem jest poprawa warunków pracy ogółu pracowników. Świadczenia te nie dotyczą samego podatnika. Natomiast wydatki na rzecz samorządów zawodowych są ściśle powiązane z uprawnieniami danej osoby. Umożliwiają jej bowiem wykonywanie pracy zawodowej, a także korzystanie ze świadczeń izb zawodowych (np. w postaci szkoleń).

W tym miejscu należy przypomnieć o interpretacji ogólnej⁶, z której wynika, że uzyskane od samorządu zawodowego świadczenie, polegające na zapewnieniu uczestnictwa członków samorządu w szkoleniach, nie stanowi podatkowego przychodu. W interpretacji tej zwrócono uwagę, że uczestnictwo w szkoleniach:

- ✓ ma charakter świadczenia wzajemnego członków samorządu zawodowego i samego samorządu, co wynika z regulacji na poziomie ustawowym,
- ✓ jest konsekwencją spełnienia przez członka samorządu zawodowego innego świadczenia finansowego na rzecz swojego samorządu zawodowego (ze względu na sam obowiązek opłacania składek na rzecz samorządu),
- ✓ stanowi realizację ustawowego obowiązku podnoszenia kwalifikacji zawodowych (a organizacja szkolenia/refundacja kosztów poniesionych przez członka samorządu na szkolenie jest finansowana również ze składek członków tego samorządu).

Zatem opłacanie składek na rzecz zrzeszania danego samorządu zawodowego umożliwia skorzystanie z ww. świadczeń bez dodatkowych opłat, jak również bez podatku PIT.

W związku z tym nie podzielamy wynikającego z Pani wystąpienia poglądu o nierównych zasadach traktowania wpłat na rzecz związków zawodowych i na rzecz samorządów zawodowych. Pragnę przy tym zauważyć, że w art. 2 i 32 Konstytucji RP sformułowane zostały zasady sprawiedliwości i równości społecznej. Zasady te w prawie podatkowym były w przeszłości wielokrotnie przedmiotem kontroli konstytucyjnej. Trybunał Konstytucyjny uznaje, że zasada równości jest przestrzegana wtedy, gdy każdy obywatel może stać się adresatem każdej z norm przyznających określone prawo obywatelskie. Nie można więc różnicować obywateli ze względu na kryteria powodujące powstanie zamkniętych kategorii o zróżnicowanym statusie prawnym (sygn. akt K.10/93). Sprawiedliwość podatkowa jest pewnym uszczegółowieniem ogólnej zasady sprawiedliwości społecznej i dotyczy tylko sprawiedliwości obciążeń. Wyrazem sprawiedliwości podatkowej jest zwłaszcza powszechność i równość opodatkowania.

⁵ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-rzeczypospolitej-polskiej-2025,2,25.html> (Organizacje społeczne i polityczne Tabl. 1 (109)).

⁶ Interpretacja ogólna nr DD3.8201.2.2018 Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 15 lutego 2021 r. (Dz. Urz. MFFiPR z 2021 r. poz. 16).

Realizacja konstytucyjnych zasad równości oraz sprawiedliwości społecznej nie oznacza konieczności przyznawania wszystkim obywatelom jednakowych praw i jednakowych obowiązków. Niejednokrotnie prawidłowa realizacja tych zasad wymaga kształtowania praw i obowiązków w sposób zróżnicowany. Poszczególne kategorie podmiotów winny być traktowane równo, według jednakowej miary, tylko wówczas, gdy u podnóża określonych regulacji prawnych leży jednakowa sytuacja faktyczna tych kategorii podmiotów. W przypadku obu omawianych świadczeń ponoszonych na rzecz związków zawodowych i samorządów zawodowych nie występują natomiast tożsame uwarunkowania.

Mając powyższe na uwadze, uprzejmie informuję, że w chwili obecnej w Ministerstwie Finansów nie przewidujemy wprowadzenia zmian w postulowanym zakresie.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki

Beata Karbownik

Zastępca Dyrektora

Departamentu Podatków Dochodowych w

Ministerstwie Finansów